

4. Небесник І.І. Художня освіта на Закарпатті у ХХ столітті : історико-педагогічний аспект / І.І.Небесник. – Ужгород : Видавництво «Закарпаття», 2000. – 164с.

УДК [37.011.3-052:330]:378.4.046(043.5)

СТЕБЛЮК С.В.

Мукачівський кооперативний торговельно-економічний коледж

ПОНЯТТЯ «ФАХІВЕЦЬ З ПІДПРИЄМНИЦТВА, ТОРГІВЛІ ТА БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» У НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

В умовах ринкової економіки, посилення конкуренції зростають вимоги до фахівців економічного спрямування. У науковому пошуку поняття «фахівець» уточнює сферу майбутньої діяльності здобувача освіти, серед якої підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Підприємницька діяльність характеризується специфікою: підприємець розглядається як господарюючий суб'єкт, що може створити і вести власну справу, шукає нові можливості розвитку ринку у сфері торгівлі та інших послуг; особа, яка вкладає власний капітал для одержання прибутку, задоволення потреб споживача. Діяльність фахівця в умовах економічних реформ знаходиться у зоні ризику, що зумовлений змінами та удосконаленнями вітчизняної законодавчої бази, податкової, митної політики, конкурентним середовищем тощо. Це питання в центрі дослідження як економістів, так й педагогів. У колі нашого наукового пошуку з'ясування специфіки підготовки фахівців з підприємництва як педагогічної проблеми є важливим.

Сьогодні відсутнє формулювання поняття «фахівець з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності». Ураховуючи низку досліджень щодо підготовки здобувачів освіти економічного спрямування (К. Базарова, Н. Баловсяк, І. Власюк, Л. Гаврутенко, Л. Дибкова, О. Приймук, Т. Фурман та ін.) й виходячи з проблематики наукового пошуку, дефініцію «фахівець з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності» трактуємо, як особистість, яка володіє не тільки сумою знань й умінь для забезпечення ефективної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур, а й комплексом професійної компетентності; здатністю до самоудосконалення упродовж професійної діяльності зі сформованими громадянськими та морально-етичними цінностями.

Дотримуємося думки, що «професійна компетентність сучасного фахівця складається із двох взаємопов'язаних компонентів: професіоналізм діяльності та професіоналізм особистості. Впровадження компетентнісного підходу призводить до переорієнтації домінуючої освітньої парадигми із трансляцією знань та формуванням навичок на створення умов для оволодіння комплексом компетенцій, що визначають здатність випускника до стійкої життєдіяльності в умовах сучасного багатофакторного простору» [3, с.131-133]. У той же час О. Лісовська виокремлює конкурентоспроможність як один із чинників у підготовці фахівця. На думку дослідниці, конкурентоспроможність слід розглядати як інтегральну динамічну характеристику особистості, що

відбивається на здатності суб'єкта презентувати свої професійні можливості на ринку сфери послуг і перемагати в конкурентній боротьбі [1].

Відмічаємо, що поза увагою не слід залишати професійно важливі якості особистості підприємців, що стали предметом наукової розвідки О. Приймук. Авторка доводить, що вони «поєднують у собі природні якості (тобто визначені особливостями нервової діяльності людини), ділові якості (формується у процесі здобуття освіти й досвіду професійної кваліфікації), саме вони й характеризують організаційні та управлінські здібності [2, с.21]. Вченою виокремлено «ще й групу соціально-психологічних якостей підприємця, зокрема такі, як потреба досягнення успіху, самовизначення у виборі, професіогенезі й у соціальному житті, потреба заснувати власну справу, зробити щось нове, знайти новий шлях розв'язання проблеми тощо. Більше того, в суспільстві потрібно враховувати культуру підприємницької діяльності, в основі якої важливе місце посідають питання, пов'язані з визначенням ділових якостей підприємця, надання пріоритетності певним із них» [Там же, с.22].

Основним індикатором якості професійної підготовки здобувачів освіти з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності є наявність сформованих складових професійної компетентності, як-от: інтегральної, загальних, спеціальних. У процесі дослідження нами виокремлені економічна, підприємницька, загальнокультурна.

Підприємницька компетентність майбутніх фахівців з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності розглядається як здатність особистості до підприємницької діяльності на основі інтеграції знань з професійно-орієнтованих дисциплін, наявність креативних умінь у вирішенні питань, викликаних мінливими умовами вітчизняного та світового ринку. Потреба її виокремлення зумовлена колом знань, умінь, що визначені Освітньо-професійними програмами підготовки фахівців за різними освітніми ступенями. Вказана складова професійної компетентності охоплює як когнітивну, так і некогнітивну сфери. Когнітивна передбачає наявність компетенцій з дисциплін «Підприємництво», «Етика бізнесу» та інших, а некогнітивна проявляється у мотивах, морально-етичних якостях майбутнього фахівця, його креативних здібностях, здатності до саморозвитку. Переконані, що розвиток підприємницької компетентності у здобувачів освіти незалежно від освітнього ступеня призводить до адаптивності, уміння приймати рішення в умовах невизначеності, творчого підходу до вирішення проблем, ефективної співпраці з партнерами, сприяє формуванню етики бізнесмена.

Важливість виокремлення економічної компетентності у складі професійної обумовлено такими чинниками: підприємницька, біржова, торговельна діяльність ґрунтуються на знанні економічних законів; євроінтеграційними вимогами ринкової економіки до економічної компетентності фахівців; необхідністю формування підприємця нового покоління із сформованими громадянськими та морально-етичними цінностями. Економічні знання закладають основу прогностичних умінь, що передбачають стратегічне управління підприємствами; попередне

прогнозування результатів діяльності за певний період, порівняння власне досягнутих результатів із запланованими; знаходження способів оптимального вирішення професійних завдань на основі моделювання.

Виокремлення загальнокультурної компетентності пов'язане із специфікою діяльності підприємця, який діє на ринку праці самостійно. Його громадянська позиція (чесна конкуренція й сплата податків), сформовані морально-етичні якості в деякій мірі складають імідж українського підприємництва. Ефективність формування загальнокультурної компетентності підвищується за умови дотримання принципу цілісності освітнього процесу, в якому навчальна діяльність й виховання особистості складають єдину систему. Водночас освітній процес у закладах вищої освіти ще орієнтується на традиційний підхід у формуванні особистості, в якому виховна компонента не знаходить широкого застосування в аудиторній діяльності, а поняття «компетентність» не пов'язується з феноменом культури. Сучасність вимагає інноваційних технологій, побудованих на принципі інтеграції, в яких розвиток фахових компетенцій будується на виховних установках, де морально-етичні норми стануть пріоритетними.

Отже, нами розглянуто поняття «фахівець з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності», визначено складові професійної компетентності, що забезпечать якісну його підготовку.

Література

1. Лісовська О. М. Формування конкурентоспроможності майбутніх кваліфікованих робітників у закладах професійної освіти сфери послуг : автореф. дис. ... канд. пед. наук, 13.00.04 – теорія і методика проф. освіти / Лісовська О. М. ; Південноукраїнський нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2018. – 20 с.

2. Приймук О. О. Психологічні умови формування професійних якостей здобувачів вищої освіти: дис.... канд. псих. наук, 19.00.10 – організаційна психологія; економічна психологія соціальні та поведінкові науки / О. О. Приймук; Київський національний торговельно-економічний університет, 2017. – 342 с.

3. Федосєєва Н. І. Компетентнісний підхід у системі професійної підготовки майбутніх фахівців з товарознавства // Матеріали Міжвузівської науково-практичної конференції «Впровадження компетентнісного підходу у процесі підготовки майбутніх фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» // Зб. наук. пр. / Редкол.: С. І. Михайлов (голова) та ін. – Ірпінь, 2018. – С.132-148.

УДК 373.2.015.3-053.4-056.264

СЮГАЙ Є. В., ЧЕКАН О. І.
Мукачівський державний університет

ДІТИ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ, ЇХ РІВНІ

Проблеми мовлення у дітей дошкільного віку в наш час є досить поширеними. Вони залежать від багатьох факторів. Наше завдання полягає у виявленні причин виникнення ЗНМ у дітей дошкільного віку та у допомозі дитині у вирішенні даної проблеми. Як свідчать проведені дослідження, порушення мовлення у дітей із ЗНМ зумовлені несформованістю або розладом на ранніх етапах онтогенезу власне мовленнєвих, психологічних і

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>